

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВА ДИТИНИ

КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ДИТИНИ – ВЕРСІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ

Конвенція ООН про права дитини – це важливий договір між країнами, які пообіцяли захищати права дитини.

Конвенція про права дитини пояснює, хто є дітьми, перераховує усі їхні права та визначає, які обов'язки мають держави. Усі права дитини пов'язані між собою, усі вони однаково важливі, і ніхто не може відібрати їх у дітей.

Цей текст підготовлено за підтримки Комітету ООН з прав дитини.

Діти – це всі люди віком до 18 років.

Ці права належать усім дітям – неважливо, хто ці діти, де вони живуть, якою мовою розмовляють, яка їхня релігія, що вони думають, який мають вигляд, чи це дівчата, чи хлопці, чи мають вони інвалідність, чи багаті вони, чи бідні. Також немає різниці, хто є їхніми батьками, в яких сім'ях вони живуть, що роблять чи в що вірять їхні батьки або сім'ї. З жодної причини не можна ставитися до будь-якої дитини несправедливо.

Коли дорослі приймають рішення, вони мають думати про те, як ці рішення вплинуть на дітей. Усі дорослі повинні робити те, що є найкращим для дітей. Держави повинні забезпечувати умови, за яких батьки (або інші люди) захищають і піклуються про дітей. Держави також мають стежити, щоб люди та установи, які опікуються дітьми, робили це добре.

Уряди держав повинні робити все можливе для того, щоб кожна дитина в їхній країні могла користуватися всіма правами, про які йдеться в цій Конвенції.

Уряди держав повинні створювати всі умови для того, щоб сім'ї та громади виховували своїх дітей, а також щоб діти, зростаючи, навчалися якнайкраще користуватися своїми правами. Що старшими є діти, то менше настанов вони потребують.

Кожна дитина має право на життя. Держави повинні забезпечувати виживання і розвиток дітей у найкращий спосіб із можливих.

ЯКІ ПРАВА
ДИТИНИ
ЗАХИЩА-
ЄШ ТИ?

Одразу після народження всі діти мають бути зареєстровані та отримати ім'я, і це держава повинна офіційно визнати. Також діти мають отримати громадянство (зв'язок із державою). За можливості діти повинні знати своїх батьків і виховуватися ними.

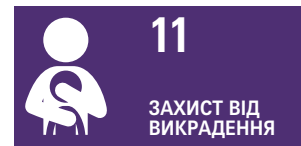
Діти мають право на власну ідентичність – офіційне визнання того, ким вони є, у тому числі імені, громадянства та сімейних зв'язків. Ніхто не може відібрати ідентичність у дитини. Якщо таке трапляється, то держави мають допомагати дітям швидко повернути свою ідентичність.

Дітей не можна розлучати з їхніми батьками, крім випадків, коли батьки не забезпечують належний догляд за дітьми – наприклад, коли вони кривдять або не піклуються про них. Діти, чий батьки не живуть із ними, мають підтримувати контакти з обома батьками, якщо тільки це не шкодить дітям.

Якщо дитина та батьки живуть у різних країнах, держави повинні створювати умови для подорожей дитини та батьків, щоб вони могли підтримувати зв'язки та бути разом.

Держави не можуть допускати, щоб дітей незаконно вивозили з країни, – наприклад, коли хтось викрадає дітей або коли один із батьків утримує дитину за кордоном, тоді як інший з батьків на це не погоджується.

Діти мають право вільно висловлювати свої думки з важливих для них питань. Дорослі повинні дослухатися до дітей і сприймати їх серйозно.

Діти мають право вільно ділитися з іншими тим, що вони вивчили, думають або відчують: у розмові, на малюнку, на письмі або в будь-який інший спосіб, якщо це не шкодить іншим людям.

Діти можуть обирати релігію та мати власні думки та точку зору, однак це не може заважати іншим людям користуватися їхніми правами. Батьки можуть давати настанови своїм дітям, щоб вони, зростаючи, навчалися користуватися цим правом.

Діти можуть створювати групи чи організації або приєднуватися до наявних, якщо це не шкодить іншим людям.

Кожна дитина має право на приватність. Законодавство має захищати недоторканність особистого життя дітей, сім'ї, дому, спілкування та їхню репутацію (добре ім'я) від будь-яких загроз.

Діти мають право отримувати інформацію з Інтернету, радіо, телебачення, газет, книжок та інших джерел. Дорослі повинні стежити, щоб інформація, яку отримують діти, не шкодила їм. Держави мають заохочувати засоби масової інформації поширювати інформацію з різних джерел та різними мовами, щоб усі діти могли її розуміти.

Батьки несуть основну відповідальність за виховання своїх дітей. Якщо у дитини немає батьків, ця відповідальність покладається на інших дорослих, яких називають «опікунами» або «піклувальниками». Батьки та опікуни (піклувальники) завжди мають зважати на те, що є найкращим для дітей, а держави повинні допомагати їм у цьому. Якщо дитина має двох батьків, обидва мають відповідати за її виховання.

Держави мають захищати дітей від насильства, зловживань їхніми правами, а також не допускати, щоб ті, хто має піклуватися про дітей, нехтували своїми обов'язками.

Кожна дитина, про яку не може піклуватися її сім'я, має право на належне піклування з боку осіб, які поважають релігію, культуру, мову та інші аспекти життя цієї дитини.

Це ЮНІСЕФ

ЮНІСЕФ – це фонд допомоги дітям ООН. ЮНІСЕФ допомагає дітям в усьому світі, щоб вони могли зростати здоровими, мати достатньо їжі, ходити до школи та бути захищеними під час війн і стихійних лих. www.unicef.ch

ЯКІ ПРАВА ДИТИНИ ЗАХИЩАЄШ ТИ?

21
УСИНОВЛЕНІ ТА
УДОЧЕРЕНІ ДІТИ

Якщо діти є усиновленими або удочереними, найважливіше – робити те, що якнайкраще відповідає їхнім інтересам. Якщо неможливо забезпечити належне піклування про дитину в її рідній країні (наприклад, зробити так, щоб дитина жила в іншій сім'ї в цій країні), її можуть усиновити або удочерити громадяни іншої країни.

22
ДІТИ-БІЖЕНЦІ

Дітям, переміщеним з рідної країни до іншої як біженці (тому що для них небезпечно залишатися у рідній країні), має надаватися допомога і захист. Вони повинні мати такі самі права, що й діти, народжені в країні переміщення.

23
ДІТИ З
ІНВАЛІДНІСТЮ

Кожна дитина з інвалідністю повинна мати можливість жити у суспільстві якомога кращим життям. Держави повинні усувати всі перешкоди для дітей з інвалідністю, щоб вони могли жити самостійно та брати активну участь у житті громади.

24
ЗДОРОВ'Я,
ВОДА,
ХАРЧУВАННЯ,
ДОВКІЛЛЯ

Діти мають право на охорону здоров'я якомога вищої якості, на чисту питну воду, здорову їжу та чисте та безпечне навколишнє середовище для життя. Усі дорослі та діти повинні отримувати інформацію про те, як жити в безпеці та підтримувати своє здоров'я.

25
ДІТИ В
УСТАНОВАХ
ДОГЛЯДУ

Необхідно регулярно здійснювати перегляд становища кожної дитини, яку помістили будь-куди поза її домом – наприклад, щоб забезпечити її захист, здоров'я або піклування про неї. Зокрема, слід перевіряти, чи все добре з цією дитиною і чи залишається це місце найкращим для дитини.

26
СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНА
ДОПОМОГА

Уряди держав мають надавати грошову допомогу або інші види підтримки для дітей із бідних сімей.

27
ЇЖА, ОДЯГ ТА
БЕЗПЕЧНИЙ ДІМ

Діти мають право на їжу, одяг та безпечне місце для життя для того, щоб розвиватися в найкращий спосіб. Держави повинні допомагати сім'ям і дітям, які самі не можуть досягти цього.

28
ДОСТУП ДО
ОСВІТИ

Кожна дитина має право на освіту. Початкова освіта мусить бути безкоштовною. Середня та вища освіта повинні бути доступні ми для кожної дитини. Дітей слід заохочувати ходити до школи і продовжувати навчання до найвищого рівня з можливих. Правила дисципліни у школах мають формуватися з огляду на повагу до прав дитини і в жодному разі не передбачати використання насильства.

29
ЗАВДАННЯ
ОСВІТИ

Освіта дітей має допомагати їм розвивати їхні особисті якості, таланти та вміння. Їх потрібно навчати розуміти власні права та поважати права, культуру та відмінності інших людей. Освіта має допомагати дітям жити в мирі та захищати довкілля.

30
КУЛЬТУРА,
МОВА ТА
РЕЛІГІЯ
МЕНШИН

Діти мають право використовувати власну мову, дотримуватися культурних та релігійних приписів, навіть якщо ними не користується більшість людей у країні, в якій діти живуть.

31
ВІДПОЧИНОК,
ГРА, КУЛЬТУРА,
МИСТЕЦТВО

Кожна дитина має право на відпочинок, відновлення сил, гру та участь у культурній чи творчій діяльності.

32
ЗАХИСТ ВІД
ШКІДЛИВОЇ
ПРАЦІ

Діти мають право бути захищеними від виконання роботи, що є небезпечною або шкодить їхньому навчанню, здоров'ю або розвитку. Якщо діти працюють, вони мають право на безпечні умови праці та справедливую її оплату.

33
ЗАХИСТ ВІД
ШКІДЛИВИХ
НАРКОТИЧНИХ
РЕЧОВИН

Діти мають право бути захищеними від вживання, виробництва, перевезення або продажу шкідливих наркотичних речовин.

34
ЗАХИСТ ВІД
СЕСУАЛЬНОГО
НАСИЛЬСТВА

Держави повинні захищати дітей від сексуальної експлуатації (використання) та сексуального насильства, у тому числі з боку тих людей, які примушують дітей до сексу за гроші або роблять за їхньою участю фото чи відео сексуального характеру.

35
ЗАПОБІГАННЯ
ТОРГІВЛІ
ДІТЬМИ

Держави мають забезпечувати, щоб дітей не викрадали і не продавали, не перевозили до інших країн або місць із метою експлуатації (використання).

36
ЗАХИСТ ВІД
ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Діти мають право бути захищеними від усіх інших видів експлуатації (використання), навіть якщо ці види прямо не вказані в цій Конвенції.

37
ДІТИ В МІСЦЯХ
ПОЗБАВЛЕННЯ
ВОЛІ

Дітей, яких звинувачують у порушенні закону, заборонено вбивати, катувати, ставитися до них жорстоко, засуджувати до довічного ув'язнення або поміщати у в'язницю разом із дорослими. Ув'язнення має бути крайнім видом покарання і застосовуватися на якомога короткий строк. Діти, що перебувають у в'язницях, повинні отримувати правову допомогу та мати можливість підтримувати контакти зі своєю сім'єю.

38
ЗАХИСТ ПІД
ЧАС ВІЙНИ

Діти мають право бути захищеними від війни. Неприпустимо, щоб діти віком до 15 років залучалися до збройних сил або брали участь у війні.

39
ВІДНОВЛЕННЯ
ТА ПОВЕРНЕННЯ
У СУСПІЛЬСТВО

Діти мають право на отримання допомоги, у разі якщо їх скривдили, про них не піклувалися, ставилися до них погано або вони постраждали від війни, для того щоб вони могли відновити своє здоров'я та гідність.

40
ДІТИ, ЯКІ
ПОРУШУЮТЬ
ЗАКОН

Діти, яких звинувачують у порушенні закону, мають право на правову допомогу та справедливе ставлення. Має бути передбачена низка рішень, які б допомогли таким дітям стати достойними членами своїх громад. Ув'язнення завжди має застосовуватися в останню чергу.

41
ЗАСТОСУВАННЯ
НАЙБІЛЬШ
СПРИЯТЛИВИХ
ДЛЯ
ДІТЕЙ ЗАКОНІВ?

Якщо закони держави захищають права дитини краще, ніж ця Конвенція, в такому разі мають використовуватися саме ці закони.

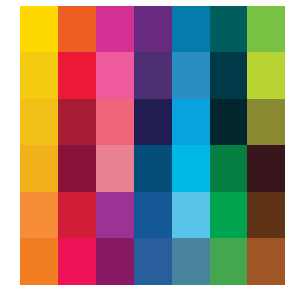
42
УСІ МАЮТЬ
ЗНАТИ ПРАВА
ДИТИНИ

Держави повинні активно поширювати серед дітей і дорослих інформацію про цю Конвенцію, щоб усі знали про права дитини.

43–54
ЯК ПРАЦЮЄ
КОНВЕНЦІЯ?

Ці статті пояснюють, як уряди держав та Організація Об'єднаних Націй, Комітет ООН з прав дитини, а також ЮНІСЕФ спільно з іншими організаціями працюють задля реалізації всіх прав усіх дітей.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВА ДИТИНИ

Універсальна
зобов'язуюча

Держави мають забезпечувати, щоб дітей не викрадали і не продавали, не перевозили до інших країн або місць із метою експлуатації (використання).

Універсальна
зобов'язуюча

Держави мають забезпечувати, щоб дітей не викрадали і не продавали, не перевозили до інших країн або місць із метою експлуатації (використання).

Універсальна
зобов'язуюча

**Комітет ЮНІСЕФ
Швейцарія та
Ліхтенштейн**
Pfingstweidstrasse 10
8005 Цюрих
Тел.: +41 (0)44 317 22 66
Факс: +41 (0)44 317 22 77

www.unicef.ch
Рахунок для пожертв:
PC 80-7211-9

unicef
for every child